

doma in da je treba na ta dom tudi malo pogledati. Vsak pa gre domu se sladko zavestjo, da je potem porabil svoj čas. Pri tako živem občevanju z osobami različnih krogov ne smemo se čuditi, da branjevka vse ve — da ji je znana vsaka družinska tajnost.

In če se že toliko družih nastavlja tam okolu branjevke, zakaj bi se Ogorečeva dekla Mica ne? ! Prav Mica je posebno intimna z branjevko, in ta je od Mice zvedela že marsikatero.

Naša branjevka je namreč izvršten diplomat in zato se zvesto vklanja nazoru, da ravni pot ni zmiram najboljši pot.

S prva povprašuje po stvareh, dozdevno nikake važnosti in po mnogih ovinkih in mnogem manevriranju izvleče iz človeka, ne da bi vedel kedaj in kakó, to, kar je hotela vedeti. Tako je tudi kmalu zvedela o razmerah mej Ivanom in Ljudmilo, dasiravno je dekla Mica — katera je opravljala častno službo „postillona d' amour“ — storila sveto prisego, da ne bode črhnila besedice, živi duši ne. Zvedevši to novico, je branjevka s posebno živahnostjo vihtela igle svoje nogovice in to je bilo gotovo znamenje, da je stvar zanjo masten grizljaj. Novico to, gorko še, zaupala je seveda pekovki, pridejala nekoliko svojih, ne baš dobrotnih opazk, konečno pa vendar priporočila, da ni treba dalje praviti. „Kaj meni mari, jaz ne povem nikomur nič“ zatrdila je pekovka, dasiravno je bilo tako gotovo, kakor amen v očenašu, da te svoje obljube ne izpolni. (Pride še.)

Obleka.

Po dr. Ivanu Dežmanu.

Ako hočemo, da obleka krasi človeka, mora ona biti poleg vse elegancie jednostavna ter ne sme človeške rasti kazati ne prevelike, ne premajhne, ne sme je preveč širiti ni ožiti. Moda sama po sebi ne odločuje v tem, baš tu se kaže dober ukus in finejša naobraženost, kako se v tem ravna osebni ukus. Priprosteji ljudje, ako so gizdavi, ljubijo razne in kričeče boje in izbirajo take forme, ki bolj koljejo oči, koje so najnovejše in najsičajnejše. Toda vsak uglašen človek spozna na prvi mah nesklad med obleko in osebo, spozna plitvost dotičnega, za ktero bi morebiti ne doznal, ako bi se dotična oseba oblekla v obleko, ki bi ji pristojala bolje.

V tem oziru greši se največ v rodbinah, kjer je več odraslih hčer; one se oblačijo vse jednako, da bi se nobeni ne godila krivica. Ta način je sicer ugoden, ali je kriv in večkrat nepravilčen; ker ako se dve sestri želita jednako obleči, treba je prej vprašati, sta li oni dve enake rasti, stasa in polti. Debeleja, polna in mala mora se vedno braniti nabranega pasu in života, ki pa vitki devojki lepo pristojata. Tako ne more mal klobučić lepo pristati na glavi devoyke polnih lic, kratkega in debelega vratu.

Obleka ima biti iščit proti slabemu vremenu in zato

moramo gledati, da se oblačimo vedno po letnem času, po razni toplini in vlažnosti posameznih dni.

Ali ne samo proti slabemu vremenu, ampak za štedilo telesne toplote mora biti obleka. Ako se oblačimo dovolj, moremo vzdrževati toplino telesa z manjšo količnostjo hrane, a drugi del hrani vporablja se n. pr. za tvorenje novih iztrošenih delcev. Znano je, da tople obleke, koje ne prepuščajo gorkoti telesa v bližnji zrak izmanjšujejo željo za jedjo, to je tudi v zvezi s tem, da po letu ne čutimo tolike potrebe za jedjo kolikor po zimi.

Za lepoto obleke treba je osobito paziti na izbor boje (barve); ker nič toliko ne povišuje pa tudi nič ne zmanjšuje toliko lepote obleke, kolikor baš skladnost in neskladnost boj na njej. Gospa ali deva, katera čuti in zna sklad raznih boj, oblačila se bode vedno ukusneje in zato bode vedno bolj ugajala nego ona, ki nema tega čuta ali ne mara zanj.

Za boje so zakoni sklada ali harmonije takovi, kakor za glasove. Znanost razlikuje tri temeljne močne boje: rdečo, rmeno in modro. Razen teh je tako zvanih komplementarnih ali dopolnilnih barv, ki ublažujejo prehode. Tako je rdečej ublažujoča in dopolnjujoča zelena boja, rmenej vijoličasta, a modrej narančasta. Zelena boja je posrednica med rmeno in modro barvo, vijoličasta med rdečo in modro, narančasta med rdečo in rmeno. Naobražen čut za barve skrbi vedno, popolnaje in posreduje, da ublažuje močne temeljne boje: rdečo, rmeno in modro. Take barve ljubijo v vaseh, kjer pogostoma vidimo vaščanske oblečice v te tri barve drugi poleg druge.

Da to teoretično trditev bolje pojasnimo na praktičen način, porečemo, da se vsaka boja ima skladati z osebo, najbolj z licem in njegovo poltjo.

Kar enemu lepo pristojata, družega kviri. Tako ne bode lepo pristojala rožnatemu licu jako rdeča obleka, ker po njej se bode videlo lice še bledejš; ženske takega lica morale bi izbrati temnordečo barvo s tem namenom, da z nasprotno živo barvo ne povišajo bledobe. Nežno-zelena boja pristojata plavolasin, belopoltnim devojkam, ker se s tem vidi njih lice rožnato in se silno povišuje njegova lepota. Tudi modra barva daje živahnost licu blondinke, toda modrina ne sme biti premočna in preostra, ker vsled nje izgublja lice v svoji nežnosti. Črnkam, katerih polt je bolj narančasta, ne pristojata nikakor modra boja. Od rmene boje pobeli sicer rmenkasta polt ali ta barva ne pristojata plavih lasem. Vsaka nežna polt prihaja po rmenej barvi na modro-vijoličasto. Rmena boja pristojata vsem črnelasim, katerih polt je nekakó narančasta.

Narančasta barva je premočna za ktero koli si bodi toleto; plavolaske bodo po njej modraste, a na črnkah pozelenjuje jormenkaste pege po licu. Vijoličasta barva je gotovo nepravilna za vsako lice, ker tudi temna polt se vidi po tej barvi rmenejša.

Nesvetla, bela boja pristojata vsakemu mlademu licu živahne polti, ker se lice po belej boji zdi nežnejše, osobito lepo pristojata gospem, ako izberejo belo obleko n.

pr. iz mousselina, na kojem so naši (aufputz) še bolj beli, konture se s tem oblažujejo, a koža dobiva neko eterično svetlino.

Črna boja, ki ni svetla, je bolj boja za žalovanje nego za lepoto. Svetla črnina n. pr. v svili ali v čipkah ublažuje jakost barve s tem, da boja postaja jasnejša. Črna polt ali pege na belej koži vidijo se še jasneje v črni obleki.

O boji obleke je še pristaviti to, da temna boja, osobito črna, bolj prevaja gorkoto, tedaj bolj greje in je zato pripravnejša za zimo in mrzlejšje podnebje, med tem ko svetla največ bela obleka ne prevaja rada gorkote, zato je primerna za poletje in za vroče podnebje. To je že Franklin dokazal dovolj s tem, da je postavil na sneg košček sukna raznih boj in je našel, da je največ snega skopnelo pod črnim suknom, a pod koščkom belega sukna najmanj. Razven tega, temna obleka lože pije vlago in vsakovrstne vonjave, gotovo tudi kužne, nego svetla. Zato je previdno nositi za čase kakove nalezljive bolezni svetle obleke a ne volnene in ne suknene. Razne vonjave sprejema v se največ črna boja, potem modra, potem rdeča a najmanj bela.

Tudi voda ne blapi iz vseh oblačilnih tvarin enako; najlažje hlapi iz platna a najtežje iz volne. Zato se za mrzle obkladke vedno uporablja le platno.

Da bode obleka lepa, treba je, da bode dostojna in čedna. Osobito je graje vredna vsaka decolletirana (razgaljena) moda, ker pravilo lepote se glasi: vsaka krasotica izgublja v miloti in čaru tem bolj, čim bolj kaže goloto svojih form. Zato pravi nek italijanski pesnik: čim manj se kaj odkriva, tem lepše je, ker mnogo bolj zanima blažena čednost pod pokritimi formami nego najdovršenejša lepota, ako ji odvzameš zaveso pristojnosti.

Kosmetična (ukrasna) svojstva obleke ne smejo se ločiti od zdravoslovnih, kajti trditi smemo, da vse, kar služi zdravju mora biti tudi pristojno.

Moda je, žal, čestokrat razdvojila zdravje in pristojnost, zahtevajoča od sveta, da se prikazuje v takih odevnih načinih, koji niso baš za zdravje, a dopuščajo nasprotno takove načine, koji niso taki, kakor velevaljo stalni zakoni pristojnosti.

(Pride še.)

Marica.

Ljubezen.

Vesna mi je spletla sen
In mi dušo ž njim ovila,
Hipoma me je, kot čar.
Tajnostna prevzela sila...

Oj ljubezen, bájni sen,
Tkan v zeleni mesečini,
Nežen, kakor vonj vijol,
In mamljiv kakor jasmini!

Vida.

Shod slovenskih književnikov in umetnikov.

Izvršila se je velika ljubljanska slavnost — blagoslovljenje zastave — slavnost, h kateri so prihiteli rojaki iz vseh krajev slovenske zemlje; bliža se drug narodni praznik — skupščina družbe Cirila in Metoda, kateremu bođe sledila neposredno dvojna slavnost v Celji: otvoritev narodnega doma in blagoslovljenje sokolske zastave in tudi veliki običajni koncert pevskih društev na Štajerskem in daleč. Vendar ne čujemo ni z daleka, bode se li tudi vršil *tolí potrební* shod slovenskih književnikov in umetnikov.

„Sl. narod“ je prinesel prvi to idejo ter v istih važnih člankih tudi pokazal navodila, po katerih bi se imel shod vršiti. Dasi je bila ideja za prosveto našega naroda prezanimiva, vendar ni našla dovolj odziva niti približno toliko ne, kolikor je ideja vredna uvaževanja. Morebiti pa, da merodajni krogi delajo na tihem na to, da bi se uresničila ta prelepa misel, kajti bilo bi res naravnost neodpušno, ako bi dotični shod ostal le — načrt.

Baš te dni tožil mi je nekdo v pismu, kako malo je v Slovencih ukusa za leposlovje, kako malo trezne sodbe je v nas ter kako malo slovstvene kulture.

In res roko na srce, pa recimo si, da je to žalostna istina. Velika večina nima svoje lastne sodbe; govori, trdi in piše, kakor govori ali piše oni, katerega si je postavil za svoj ideal v leposlovju. A to ne samo čitatelji ampak tudi taki, ki hočejo biti pisatelji. Da, oklepajo se svojega leposlovnega ideala takó zeló, da mislijo, kakor misli on, da pišo, kakor piše on, da rabijo celó tiste fraze in besede, kakoršne rabi njihov ideal. Duho-vito se je nekdo izrazil o takem opičnem posnemanji: A je pravi „Sprachrohr“ od B.

Ne bi li imenovani shod pomogel tudi v tem oziru?

V naših šolah se mladina preveč muči z grščino, latinščino ter s premnogimi predmeti, pri tem se pa slovstvo preveč zanemarja. In tudi v jezikovnih urah se obdeluje bolj slovnica nego leposlovje in baš tu bi lahko citirala mnogo pritožeb.

Ni dolgo, odkar je posetilo nekaj mladih ljudi leposlovno jako naobraženega moža in ta mi je pisal o tistem pohodu . . . „Vneti so prav zeló za narodno stvar, literárne kulture sem našel pa prav malo v njih, kar pa moramo česče konstatovati v Slovencih. Seveda, pol-miti si morajo, reveži, glavo sè živimi in mrtvimi jeziki, z algebro, fiziko, kemijo brez konca in kraja. Vse to je prav in dobro, ali tudi slovstvo nekaj velja. Kako naj podpirajo domačo literaturo, če je sploh ne poznajo? *Slovstvene in umetniške omike je še prav malo, žal v Slovencih. Prihodnji literarni shod slovenski naj do'ro prouči to vprašanje.*

Mnogo je Slovencev, ki si štejejo v dolžnost naročiti si vse knjige in časopise slovenske, toda niti zavitka ne strgajo ž njih! Čitajmo, izobrazujmo se, širimo svoje dušno obzorje! Pokažimo, da nismo inferijorno ljudstvo, kakor trde Nemci in Lahi! Treba nam je več samoza-

zdelo, da ni res, da je nekaka šala, katera skoro neha, in tedaj se ji bodo vsi smejali, da je verjela v to šalo. In vsako jutro, ko je odkrivala oči, se je takoj spomnila te smešne, čudne novosti v svojem položaju, in vsako jutro se je divila in vpraševala, sama sebi ne veruje: — Ali je to res istina?

Saj še ni dolgo, kar sta se bala, da jima ne dovolé ženiti se! Ko sta pred dvema letoma prvič hoteli govoriti o tem, so se jima vsi smejali in nikdo ni hotel verjeti, da bi njuna ljubezen mogla biti resna. — Vidva sta še otroka! — govorili so jima, kakor bi ju hoteli uveriti, da je to otroško domišljevanje, katero samo izgine, prej ko jima dovolé ženiti se.

Aljoša je tedaj strašno razžalila ta splošna nezaupnost in žaljivi smeh, s katerim so „stareji“ vsprejeli njegovo snubitev, katero je imel sam za najvažnejšo stvar svojega življenja. Pregovoril je Zino, naj nikogar ne prosi več in naj mej tem povsem molči o tej zadevi.

No čez eno leto so stareji sami nehoté jeli uvidevati, da to „otroško domišljevanje“ mladih ljudij ne gine, a narobe postaja vedno krepkeje in silneje, takó, da ko je po dveh letih Aljoša svojo snubitev ponovil sorodnikom Zine, — se mu ti niso smejali več in ne dokazovali jima, da sta še „otroka“.

In res, razen rane mladosti ženina in neveste, ni bilo nobenih pomislekov v nasprotovanje. Najneprijetneje je bilo to, da sta mlada sklenila odpotovati na deželo, da Aljoša, ne oziraje se na vse prigovarjanje, ni hotel slišati ničesa o službi v Petrogradu, a Zina, ki je bila docela pod njegovim uplivom, soglašala je z njim.

Zina je bila kakor čist, nepopisan list, na katerega življenje še ni napisalo ničesar svojega, in na kateri je zaradi tega tem lažje pisal mož vse, kar je hotel. Ona je bila dosihdob še docela otrok, ne oziraje se na svojih 18 let, in to je nehoté vznemirjalo njene sorodnike, da so se bali odpustiti jo, ki ni poznala ne življenja, ne ljudij, tako daleč v tujo, novo obitelj. No Zina sama se ničesar ni bala, ničesar ni premišljevala; vedela je, da bode z Aljošo povsod dobro. Zato pa je Aljoša v teh dveh letih nehal biti oni plahi, golobradi fant, kakoršen je bil tedaj, ko je v prvo snubil Zino. On je nekako zrasel, okrepel, omožél in v njega mladem, nežnem licu, na katerem je že poganjala kodrova, zlatorumena bradica, kazal se je tako zamišljen, resen izraz, kateri je nehoté vzbujal zaupanje do njega. Pogosto je Jelena Nikolajevna, stareja sestra Zine in njena vzgojiteljica, govorila, da ko bi ne bil Aljoša tak, kakoršen je, bi ji bilo veliko strašneje odpustiti tako daleč svojo mlajšo sestrico, za katero je čutila neko odgovornost.

Vse Zinine prijateljice so se tudi čudile, zakaj hočeta živeti na vasi, ko njuna imovina vendar tudi za Petrograd zadostuje.

-- Veš, ti se naveličaš! — govorile so jej, in jo že naprej obžalovala, — ni družbe, ni gledišča, ničesar! Sami kmetje in babice! Od samega dolzega časa umreš!

No Zina se je samo smejala in nehoté ponavljala Aljošine besede:

— To je neumnost! Kako pa drugi živé! Aljoša

celó trdi, da je pravo, razumno življenje edino na vasi a ne tu v mestu, kjer mislijo samo na vizite in uživanje!

Tedaj pa so jo jeli strašiti z obitelji.

— Pomisli: oče, teta, dve sestri, brat! Ali je možno z vsemi izhajati? Gotovo se vname nerazumljenje in prepir!

No Zina se tudi obitelji ni bala in je bila uverjena, da se vseh navadi. Saj so gotovo vsi tako dobri kakor Aljoša. Očeta in teto že pozná. Ta dva sta se nalašč pripeljala pred pol letom, da bi njo spoznala, in ona se ju je v nekaterih dneh tako navadila, kakor bi bila vedno njena sorodnika in bi ju že poznala od mladih nog.

Kakor bi bilo sedaj, spominja se onega dne, ko jo je Aljoša v prvo pripeljal k njim.

(Pride še.)

Obleka.

Po dr. Ivanu Dežmanu.

Dalje.

Poglejmo sedaj s čim se najčesče pokrivamo in v kakem razmerji je obleka (odevna stvar) sè zdravjem. Odevala delamo iz volne, pavole, lanu, svile, kože, krzna, gumi in gutaperča.

Bil je prej običaj devati si na golo telo le laneno ali bombažovo srajco, kar je služilo bolj snagi nego li toplini. V novejšem času po nagovoru zdravoslovcev in po izgledu naprednejših narodov so začeli ljudje iz zdravstvenih oziróv devati na samo kožo volnena odevala in to za to, da bi volna usrkavala izparo kože ter jo varovala od prehlada in od vsakega slabega vremena, ki prihaja včasí od nagle zračne izpremembe temperature. Nekateri se še silno vpirajo temu ter drže Angleže, Nemce, Italijane in nas Primorce za mehkužne ljudi. Močnemu in utrjenemu telesu je to morda brezpotrebno, ali ljudem srednjega zdravja in takovih je večina kulturnih ljudi, ne samo, da ta navada koristi, ampak jih tudi obvaruje od mnogih bolezni. Volna spada med one tvarine, koje slabo prepuščajo telesno toploto, zato varuje, da se telesu toplota ne odvzame kakor tudi brani, da se zunanja vročina ne primakne telesu naglo. Tako varuje volna telo od vsake skrajnosti in drži površino kože vedno v jednakej srednej toploti.

Zato so ljudje v vročem podnebju, n. pr. v Afriki, vsi oviti z volno. Vsi ljudje, koji živé mnogo v sobi, vsi nervozni, reumatični, hemoroidalcí, vsi, ki so bolni na prséh, vsi bolehní in vsi potniki morali bi nositi na nagem telesu volno. Seveda, da kdor nosi volno na telesu, mora jo često menjati.

Pavola ni tako mehka kakor volna, a tudi ona bolje ohranjuje toploto nego li lan, kateri prerad izpušča toploto in s tem pospešuje izhlapevanje. Lan ali platno se napije sè znojem, zmoči se naglo, hlapi in zato mrzi človeka ter se lepi k telesu.

Kakor se je smatral v XV. stoletju bogatinom, kdor je imel platneno srajco — n. pr. soproga kralja Karla VII., ki je bila najbogatejša na Francozkem, ker je imela dve platneni srajci — tako se sedaj ostavlja nošnja plátnenih srajc, ker vsakdo, ki se drži zdravoslovnih zakonov, nosi raje pavolnate srajce, kakor n. pr. vsi Angleži. Platno ima to jedino izvrstno lastnost, da se v platnu ne drže kužila takó lahko.

Svila je bolj za razkošje nego za potrebo, seveda, da svila krasi in najbolje pristoja ženskej polti.

Krzná nam je treba po zimi, ali ono je kakor podstava ali tesno odevalo prav škodljivo; ker brani hlajenje in človeška koža postaja vlažna, čutiljiva, a kakor se odgrne odevalo, prehladi se prav lahko vsled hlajenja zaostale telesne vlage.

Iz tega uzroka so škodljiva odevala iz gumija in guttaperče; vrhu tega postane gumirano odevalo prav hitro električno pa zmeša električnost kože in provzročuje često reumatične bóli.

Koža nam rabi za obutev, treba je, da je mehka in da ne pušča vlage.

Naj si bode odevalo iz katere koli tvarine, treba je vedno paziti, da nekatera mesta na telesu greje, a druga pušča hladne. Razven tega ne sme se telesa pretesno zapenjati in ustavljati krvnega toka. V obče se mora gornje telo držati hladneje, to je, manj oblačiti nego spodnje telo in noge gorko pokrivati.

Glava, katero že lasje nekaj čuvajo, naj bode vedno lahko pokrita in branimo si jo samo pred solčno vročino, pred hudo zimo in pred vetrom.

Stari Grki niso nikdar pokrivali glave razven na potu in v bolezní. Osebito treba paziti, da je deca v ranej mladosti prav malo pokrita po glavi, ker se s pokrivanjem brani tudi lasem, da hitro rastejo.

Vrat, za kateri bi bilo najbolje, da bi ga nikdar ni v detinstvu ne zavijali, ne sme biti nikdar zapet s toplimi, tesnimi in visokimi ovratniki in robci. Ostajati bi moralo vedno med ovratnikom in vratom prostora za dva prsta, da se tok krvi ni malo ne ovira. Niti v starosti ne nosite ni pretoplih, ni pretesnih, ni previsokih ovratnikov, ampak ovratniki naj bodo vedno iz mehke popustljive tvarine, da ne grejejo preveč. Zato je po letu bolje nositi za vratom pavolnate robce nego svilene.

Na prsih bi morala biti vedno taka odevala, pod katerimi lahko globoko dihamo. V ženskih često ovira globoko dihanje tesna obleka in steznik, a v možkih tesni telovniki in neelastične poramenice. Dolnje telo osebito nad jetri, nad želodcem ne sme nikdar biti zapeto, a ohranjati se morajo ti deli vendar vedno topli, na nogah je najbolj zdravo nositi pavolnate nogavice, a kdor se lahko poti, naj nosi volnene. Za one, ki mnogo hodijo, je najbolj zdravo, ako noge zavijajo v platno, ker je mehkeje in so v njem noge hladneje, ker platno raje hlapi.

Razven rane mladosti in najpozneje starosti je najbolje nositi lahko, ne pretoplo obleko. Prelahko zopet ne sme biti, kakor se to, žal, opaza v naših obrtnikih in

kmetih, v katerih je prelahko odevalo tem škodljiveje, ker se onine hranijo z jelom, ki bi bilo dovolj hranilno in zdravo.

O menjanju odeval v raznih letnih časih treba postopati vedno oprezno. Osebito je treba paziti, da ne menjamo prenašlo tople odeje, s hladno, n. pr. v pomladi, ker se s tem človek prehladi najraje. Oblacilo in perilo novorojenca mora biti dovolj toplo, da ga more greti, a razven tega mehko, popustljivo in čisto.

Koliko dece umira samo zato, ker se ne pazi dovolj na njih odevalo in toploto! Kasneje, v 5. letu treba navaditi otroke na lahko oblačilo, samo noge morajo biti vedno tople; mokra odevala treba je bitro sneti z otrok ter je zamenjati se suhimi. Stari ljudje naj se drže toplih oblačil, ker cim lažje jim pada lastna toplota, tem lažje se morejo pokvariti.

Marica.

(Pride še.)

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

(Dalje.)

Caffee-Klatsch! (v sramoto svojo povemo, da ne poznamo primerne slovenskega izraza*) — Kdo je ne pozna staro — slavne te institucije? Kar je mozu društvo, klub, kavarna, gostilna, in kar je vec teh prekoristnih naprav, to je ženski, prištevajoči se k inteligenci, Caffee-Klatsch.

Pa motil bi se, kdor bi mislil, da le navdušenje za priljubljeno pijaco zvabi toliko in toliko zensk skupaj.

Ne, ne, kava je prav za prav postranska stvar, sredstvo v dosego namena. Namen je ves drug in zato bi mi ta Caffee-Klatsch imenovali „zavod za obiranje ljudi“. Kar se tam godi okoli branjeveke, to in isto se godi tudi tukaj, le s tem razlokom, da so tu zbrane ženske iz tako imenovanih „boljsih hiš“. Vsaka pride kar oprtana z raznimi — resničnimi in izmišljenimi — novicami, katere novice se tukaj na drobno preresetavajo in predno se razide častitljiva ta družba, naraste kaka malenkostna dogodka enako lavini do gorostasne, škandalozne afere. In da se vest o ti aferi raznese bliskoma na vse štiri vetrove sveta, za to so nam porok slavne družabnice teh shodov. Cast marsikatero, spoštovanja vredne osebe se tu do dobrega ogloda. In mislite, da jedna drugi prizanašajo? Kaj še! Danes je na pr. pri gospej X tak shod. Slabosti vseh tržanov, katerih družine niso tu zastopane, morajo defilovati pred to družbo. Vse družine so polne madežev, samo družina gospe X sveti se v nekaljenem blesku. Če pa je jutri kje drugej tak shod, pri katerem pa slučajno gospe X ni, no potem pa to poslednjo prav tako obdelajo, kakor so včeraj z njo druge rodbine.

Najljubša žrtev so pa mlade deklice odličnih družin, ako se odlikujejo po svoji skromnosti in ako jim to opravljanje ljudi ne ugaja. Kakor pajk na muho, tako

*) Najbrže ni bila slovenska navada klepetati ob kavi (op. ur.)

Obleka.

Po dr. Ivanu Dežmanu.

Dalje.

Oblačiti se je treba tudi po načinu življenja. Človek, kateri mirno leži ali sedi, diše z manjšo močjo, v njem je pretvaranje telesnih sestavin mirnejše in zato telesna toplota nižja, nego v onem, koji se mnogo giblje ali dela naporno, zato je prvemu treba toplejšega oblačila nego drugemu. Kolikokrat vidimo težaka, kako dela po zimni golorok in z razgaljenimi prsi, a ne čuti mraza, v tem ko nas, daši smo toplo zaviti, hudo zebe, ker ga gledamo brezposelni.

Treba je še opomniti, da so nekatere obleke za gospe barvane s strupom, največkrat z arsenikom to je n. pr. belo-zeleni tarlatan; te obleke so često uzrok kroničnim ali naglim boleznim.

Zelena boja je lepa za oko, ali ta boja se praši in trosi z obleke ter se morejo ti praški potegniti v se z dihanjem; razven tega izkadi se arsenik ob večji telesni toploti in močnejšem izhlapivanju, n. pr. pri plesu, pretvarjajoč se v arsenikov vodik, kateri se prišteva k najmočnejšim strupom ter more prouzročiti ne samo glavobol, krč, hrapavost, živčne bolezni, nego še bolj ostrupiti človeka. Tudi nekatere bele obleke so barvane z belim arsenikom in dasi pazi zdravstvena policija, da se ne razprodavajo take obleke, vendar nosijo se še.

Evo vam načina, kako se morete uveriti, je-li v taki obleki strupa ali ga ni. Vzemite krpico te obleke ter jo denite v malo čašico, poljite jo z nekoliko destilovane vode in dodajte dve ali tri kapljice solne kisline. Potem pomešajte se stekleno paličico, da gre boja od nje, dodajte sedaj k temu žveplovodikove vode, katero morete dobiti v vsakej lekarni, pa tekočina takoj porumeni kakor zlato, ako je v obleki bil arsenik, a na dno čašice sede narančasta gošča.

Druga neizgoda, večja nego je otrovanje z arsenikom, zgodi se lahko pri ženskih posebno plesnih oblekah in ta je: da se one obleke lahko vnamejo. Znanost je dolgo iskala sredstva, ki bi ne škodilo odevnemu blagu, a bi je vendar varovalo od gorenja. Neka plemenita gospa vžgala si je na plesu angleške kraljice obleko ter zgorela, tedaj je razpisala kraljica veliko nagrado onemu, ki bi našel sredstvo, s katerim bi se obleke varovale od ognja. Našlo se je tako sredstvo, našla so se celo štiri takova sredstva ali večina kemikov zлага se v tem, da je žveplenski amonijak najbolje sredstvo. Vzemite tedaj sto delov vode deževnice in denite vanjo 7 odstotkov prav cenene soli, da se v vodi raztopi, potem dodajte, nekoliko škroba (štirke). Sedaj ni treba družega, nego obleko pomociti v tej vodi in dobro jo ocediti, a ne izžmeti, ko se je posušila, pogladiti jo z mednim gladilnikom. (Ako bi se vzel železni gladilnik mesto mednega, ostale bi na obleki rjave pege). Ako se tako postopa, ne izgubi obleka v boji, ako je boja tudi najnežnija, pa tudi v blesku ne izgubi. Ako pride taka oprava do plamena, ne zagori, ampak ona bode samo tlela, a preneha skoro tudi tleti, ako jo odmaknete od plamena ali od sveče.

Najbolje bode, da preiskovanje ako je strupenih tvarin v obleki, ali ako je gotova proti gorenju, prepustite komu večaku lekarniku ali kemikju.

Razven obleke vporablja svet že od davnih časov raznega lišpa, da svojo zunanost ukrasi kar najbolje more. Tudi divjaki lepšajo svoje telo s perjem, školjkami, cvetjem, kamenjem in biserji. V prosvetljenem svetu nosijo gospe nakite v laseh, ušesih, okoli vratu, na prsih, na zapestjih in na prstih — ne govore o nakitu na sami obleki. V obče je pravilo, da ne sme biti preveč nakita na telesu, ker se s tem ne kaže uglačen vkus. Ta vkus in estetična naobrazenost kaže se še bolj po izboru in nošenju nakita. Čim preprostejši je nakit, a vendar fino izdelan in dragocen, čim priložnejši je nakit nastavljen; čim primernejši je stanu in opravi osebe, tem lepši je in tem bolj krasi. Ako je preveč nakita na telesu, tedaj ne samo, da ne povišuje lepote, ampak kvari celo dražest osebi, katero zatemnjuje in skoro nedostaja poleg toliko zlata in biserjev.

Največ je treba gledati pri nakitu, da ni ponarejen, kriv, a k temu še nenežno izdelan in da ne zavzame preveč prostora. Ona, koja nosi biserje v bližini glave ali na vratu, mora paziti tudi, kakó se zлага boja biserjev z njeno poltjo. Dijamant in pravi biser pristojata vsaki polti in vsaki barvi obleke. Osebito lepo pristojata rjavkastim (ako niso v licu preblede) beli biser. Plavkam pristojajo zeleni biserji, kakor smaragd. V obče mora se držati pri bojah nakita onih pravil, koja smo razložili o oblekah.

Svrha mojega razpravljanja ni in ne more biti druga, nego, da se svojim poklicem in znanjem pogodim društvene običaje z napredkom znanosti. Čestokrat ne morem drugači, nego da iztaknem in opišem neke napake; ali uverjen sem, da moje čitateljice vvidijo, da delam to z najboljim namenom, da vzdržim zdravje in lepoto njihovo. Kakor človek, ki je dolžan pobijati, kar je nepravdo in nenaravno, postavljam proti previdnosti istino, proti umetnosti naravo in podstavljam vedno materijo duhu.

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

(Dalje).

„Bili so časi — je nadaljeval — „ko sem bil tako nespameten, da sem si domišljeval, da bode edina hčer, ki jo imam, ponos mojemu imenu in da pripomore moji hiši do večje veljave“.

Tu se je zopet pokazala kramarska njegova nprav, kajti z besedama „večje veljave“ ni mislil družega, nego prav bogatega zeta, naj bi že bil tak ali tak.

„Ali oče, povejte mi vendar, česa me dolžite?“

„Kaj imaš ti s tistim učiteljskim beračem?“ — zarohnil je grozovito nad njo.

Sedaj ji je bilo vse jasno. Vest, da oče vé o njeni